

Pirjo Karttunen
Konserniohjausosasto / Talous- ja hallintoyksikkö

Muistioluonnos
17.8.2022

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN ASETUS LIIKENNE- JA VIESTINTÄVIRASTON LIIKENNETTÄ KOSKEVISTA MAKSULLISISTA SUORITTEISTA ANNETUN LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN ASETUKSEN LIITTEEN MUUTTAMISESTA

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Liikenne- ja viestintäviraston liikenteen suoritemaksuja koskevaa liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen liitettä (1255/2021, muutos 496/2022) ehdotetaan muutettavaksi. Suoritemaksut sisältävästä liitteestä ehdotetaan tieliikenteen liikennelupien maksuja koskevaa kohtaa 14 muutettavaksi uuden tietojärjestelmän ja prosessien käyttöönottamisen myötä. Ehdotus muuttaisi kyseisten maksujen määräytymisperustetta ja vaikuttaisi luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan edellytyksenä olevasta luvasta tai muusta vastaavasta perittävään suoritemaksuun. Lisäksi ehdotukseen sisältyy muutamia yksittäisiä tieliikenteen suoritteiden lisäyksiä ja muutoksia. Kaikki muutosehdotukset koskevat tieliikennettä, muihin liikennemuotoihin ei ehdoteta muutoksia. Asetusteksti säilyisi nykyisellään.

Ehdotettujen muutosten vaikutukset vuoden 2022 tuottoihin arvioidaan noin 48 000 euroksi.

Asetusmuutoksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä lokakuuta 2022 ja olla voimassa vuoden 2023 loppuun.

Toimivalta:

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 34 §.

Laki eräiden ennakkoratkaisujen maksuperusteista (1209/2006) 2 §.

NYKYTILA

Valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisia maksuja koskeva liikenne- ja viestintäministeriön asetus (1255/2021) Liikenne- ja viestintäviraston liikenteen suoritemaksuista on annettu 23.12.2021. Asetusta on muutettu 1.7.2022 alkaen asetuksella 496/2022. Asetuksen voimassaolo päättyy 31.12.2023.

VALMISTELU

Asetusluonnos on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä Liikenne- ja viestintäviraston kanssa.

Asetusluonnos on lausuntokierroksella 30.8. – 11.9.2022. Lausuntopyyntö on kaikille avoimesti kommentoitavana Lausuntopalvelu.fi –palvelussa. Lausuntoja saatiin xx kpl. Lausunnoissa xxx.

KESKEISET VAIKUTUKSET

Ehdotettujen muutosten arvioidaan lisäävän vuoden 2022 tuottoja noin 48 000 euroa verrattuna nykyisen maksuasetuksen mukaiseen tuottokertymään. Muutosehdotuksella ei ole merkittävää vaikutusta kustannusvastaavuuteen.

ASETUKSEN SÄÄNNÖSKOHTAISET PERUSTELUT

Kaikki muutosehdotukset koskisivat **tieliikennettä**.

Uutena suoritenimikkeenä lisättäisiin sähköinen opetuslupahakemus ajokortteja ja henkilölupia koskevaan suoriteryhmään (kohta 2.1). Jatkossa hakijalle tulee mahdollisuus jättää opetuslupahakemus myös sähköisessä asiointipalvelussa ja maksaa hakemusmaksu asiointin yhteydessä verkkomaksuna. Sähköisestä hakemuksen käsittelystä perittäväksi maksuksi ehdotetaan 25 euroa. Opetuslupamaksuista tänä vuonna kertyvien tuottojen arvioidaan vähentyvän muutosehdotuksen vuoksi noin 30 000 eurolla.

Maksuasetukseen ehdotetaan lisättäväksi peruutusmaksu kuljettajantutkimuksen ajo- ja käsittelykokeista sekä suullisista teoriakokeista ml. suullinen ammattipätevyyskoe ja suullinen ADR-ajolupakoe (ehdotetut kohdat 2.2.10-11, 2.4.15 ja 2.8.8.). Peruutusmaksu olisi puolet kokeen maksusta ja se perittäisiin, mikäli koevarausta ei ole peruttu ja varaus jää käyttämättä asiakkaasta johtuvasta syystä.

Peruutusmaksun tarkoitus on rajata peruutettujen aikojen määrää, joka vuositasolla on noin 6000 peruutusta, ja sitä kautta helpottaa tutkintoruuhkia, joita kausivaihtelusta johtuen ilmenee käytännössä joka vuosi kevät- ja kesäkaudella. Samana päivänä tulleet peruutukset tarkoittavat käytännössä aina sitä, että aika jää käyttämättä, vaikka samaan aikaan tutkintoaikoja joudutaan jonottamaan jopa useita viikkoja. Palveluntuottajalle peruutetuista ajoista syntyy kustannuksia, jotka virasto maksaa palvelukorvauksen muodossa palveluntuottajalle. Ehdotettujen maksujen arvioidaan lisäävän kuluvan vuoden tuottoja noin 45 000 eurolla.

Seuraavaa ehdotetaan, mikäli HE 70/2022 etenee aikataululla, jolla suoritemaksun lisäys voidaan huomioida tässä lokakuun alusta voimaantulevaksi ehdotettavassa esityksessä. Hallituksen esityksessä (70/2022) ehdotetaan ajokorttilakiin lisättäväksi uusi 35 a §, jonka mukaan Liikenne- ja viestintävirasto hyväksyisi kuljettajaopetuksessa käytettävät ajoharjoitteluradat. Sen mukaisesti lisättäisiin kuljettajaopetukseen liittyvien suoritteiden ryhmään uusi ajoharjoitteluradan hyväksymistä koskeva nimike (ehdotettu kohta 2.3.3). Päätöksestä hyväksyä ajoharjoitteluratahakemus ehdotetaan perittäväksi 220 euron maksu, ja hyväksymispäätösten vaikutukset vuoden 2022 tuottoihin arvioidaan noin 8 000 euroksi. Kielteisestä päätöksestä ei perittäisi maksua.

Merkittävimmät muutosehdotukset koskevat asetuksen liitteen kohtaa 14. Suoriteryhmän nimi olisi jatkossa Ammattimaiseen kuljettamiseen liittyvät suoritteet. Ehdotus muuttaisi kyseisten maksujen määräytymisperustetta ja vaikuttaisi luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan edellytyksenä olevasta luvasta tai muusta vastaavasta perittävään suoritemaksuun.

Luvan- ja ilmoituksenvaraista liikennettä koskevien asioiden käsittelyyn on valmistumassa uusi lupa- ja valvonta-asioiden käsittelyn tietojärjestelmä, jonka myötä liikenneluvan ja kuljettajatodistuksen hakeminen sekä tavara- ja taksiliikenteen harjoittamista koskevien ilmoitusten tekeminen siirtyy sähköiseen oma asiointi -palveluun. Samalla on suunniteltu siirryttävän käytäntöön, jossa ehdotettu hakemuksen tai ilmoituksen käsittelystä perittävä maksu maksetaan jo asiointin yhteydessä verkkomaksuna, minkä uusi suoriterakenne mahdollistaisi, kun lupien maksut eivät enää määräytyisi ajoneuvo kohtaisten lupajäljennösten lukumäärän mukaan. Suoritemaksujen muutosta ehdotetaan

edellä mainitun johdosta voimaantulevaksi lokakuusta lähtien uuden järjestelmän suunnitellun käyttöönoton mukaisesti. Uudella lupajärjestelmällä korvataan kaksi tekniseltä toteutukseltaan vanhentunutta tietojärjestelmää, joilla ei kyetä toteuttamaan EU:n tieliikenteen liikkuvuuspaketista johtuvia vaatimuksia.

Hakemusmaksu mahdollistaa yrityksille mm. sujuvat sähköisen asioinnin prosessit ja vähentää merkittävässä määrin virastolle laskutuksesta aiheutuvaa työmäärää. Tänä vuonna käyttöön otettavat uudet prosessit ja tietojärjestelmä on suunniteltu hakemusmaksun pohjalta, koska hakemusmaksu mahdollistaa nykyaikaiset asiointipalvelut ilman työlästä ja hankalaa erillistä laskutusprosessia. Maksun määrässä on pyritty huomioimaan myös jo aiemmin lakiperusteisesti tapahtunut lupien voimassaoloaikojen pidentyminen viidestä kymmeneen vuoteen. Maksuperusteen muuttaminen on välttämätöntä prosessien kehittämisen ja uusien toimintamallien kannalta.

Henkilö- tai tavaraliikennelupaa koskevasta hakemuksen käsittelystä perittäisiin jatkossa 350 euroa. Hakemuksella tarkoitetaan uutta henkilö- tai tavaraliikennelupaa tai luvan uudistamista taikka luvalla myönnettäviä ajoneuvokohtaisia lisäjäljennöksiä koskevaa hakemusta. Tavaraliikenneluvalla tarkoitettaisiin myös kevyttä tavaraliikennelupaa. Hakemusmaksu olisi kiinteä maksu, jonka suuruuteen ei vaikuttaisi haettavien tai myönnettävien ajoneuvokohtaisten lupajäljennösten määrä kuten nykyään. Ehdotetun muutoksen myötä liikenneluvista perittävä suoritemaksu nousisi nykyiseen asetukseen verrattuna joidenkin toimijoiden kohdalla, kun taas osalla toimijoista maksut laskisivat. Esimerkiksi sellaisella tavaraliikenneluvan haltijalla, jolla on keskiarvoon sijoittuva määrä liikennelupia (4,6 ajoneuvokohtaista lupaa), muutos pienentäisi luvan uudistamisen kustannuksia. Yrityksillä, joilla on vain 1 tai 2 ajoneuvoa, lupamaksu nousisi nykyisestä. Tällaisten yritysten osuus tavaraliikenneluvissa on hieman yli puolet kaikista luvanhaltijoista ja henkilöliikenneluvissa noin kolmasosa. Toisaalta isoilla toimijoilla voi olla jopa satoja ajoneuvoja luvan piirissä, jolloin maksut ovat tällä hetkellä suuremmat kuin luvan käsittelystä aiheutuva työmäärä, joten ehdotettu muutos vastaisi paremmin myös maksuperustelain vaatimuksia.

Taksiliikennelupaa koskevasta hakemuksen käsittelystä perittäisiin jatkossa 220 euroa. Hakemuksella tarkoitetaan uutta taksiliikennelupaa tai luvan uudistamista koskevaa hakemusta.

Hakemuksen, jolla haetaan korvaavaa lupa-asiakirjaa kadonneen tai tuhoutuneen asiakirjan tilalle, käsittelystä ehdotetaan perittäväksi 100 euroa. Maksu olisi lupa-asiakirjakohtainen. Kuljettajatodistusta koskevan hakemuksen käsittelystä perittäisiin jatkossa 50 euroa.

Palveluntarjoajan ilmoituksesta, jolla rekisteröidytään tavaraliikenteen harjoittajaksi ajoneuvolla tai ajoneuvoyhdistelmällä, jonka kokonaismassa on yli 2,5 t, mutta enintään 3,5 t, tai joka koskee taksiliikenteen harjoittamisesta henkilö- tai tavaraliikenneluvan nojalla tai joka koskee välitys- ja yhdistämispalvelutoimintaa, käsittelystä perittäisiin jatkossa 60 euroa.

Hakemuksen tai ilmoituksen käsittelystä perittäisiin ehdotettu suoritemaksu, vaikka haettua lupaa tai todistusta ei voitaisi myöntää tai rekisterimerkintää tehdä. Luvan tai todistuksen peruuttamisesta tai rekisterimerkinnän poistamisesta ei perittäisi maksua.

Liikenneluvan haltijalta perittäväksi vuosimaksuksi ehdotetaan jatkossa 100 euron suuruista maksua ja ilmoituksen tehneeltä, rekisteriin merkityltä palveluntarjoajalta perittäväksi vuosimaksuksi 35 euron suuruista maksua. Vuosimaksut sisältävät luvan voimassaoloaikana luvanhaltijan tietoihin sekä liikennelupaan ja ilmoitukseen perustuvaan rekisterimerkintään tehtävät muutokset ja nimen- tai osoitteenmuutoksen johdosta myönnettävät korvaavat lupa-asiakirjat. Lisäksi vuosimaksu kattaa luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan liittyvän valvonnan. Vuosimaksut peritään toimijakohtaisesti kalenterivuositain vuoden alussa rekisterissä olevilta toimijoilta, joten ehdotuksen mukaiset maksut tulisivat perittäväksi ensimmäisen kerran vuonna 2023.

Ehdotuksen mukaisten maksujen arvioidaan lisäävän vuoden 2022 tuottoja noin 20 000 eurolla verrattuna nykytilanteeseen. Ehdotus on pyritty muodostamaan siten, että suoritemaksuryhmän arvioitu vuosittainen tuottokertymä säilyisi jatkossa suunnilleen samalla tasolla kuin nykyään (tämän vuoden ennakoitu kertymä 3,1 miljoonaa euroa). Muutosehdotukseen vaikuttavia tekijöitä ovat myös mm. tietojärjestelmäuudistuksen vaikutukset suoritetuotannon kustannuksiin ja pidemmällä ajanjaksolla myös uudistettavien liikennelupien määrän lasku vuoden 2023 heinäkuusta lähtien lupakauden pidennettyä 5 vuodesta 10 vuoteen liikenteen palveluista annetun lain voimaantulon myötä 2018.

Suoritteiden, joista peritään omakustannusarvoa pienempi maksu, ryhmässä ehdotetaan kuljettajatutkintoihin liittyvän terveysperustein suoritettavan teoriakokeen maksua tarkistettavaksi 40 euroon. Maksukorotuksen vaikutus kuluvan vuoden tuottoihin on vajaa 5 000 euroa.

VOIMAANTULO

Ehdotetaan, että asetusmuutos tulisi voimaan 1 päivänä lokakuuta 2022.